KOMISIA EURÓPSKYCH SPOLOČENSTIEV

Brusel, 29.07.2005
KOM(2005) 348 v konečnom znení

SPRÁVA KOMISIE

týkajúca sa uplatnenia nariadenia (ES) č. 1049/2001 v priebehu roku 2004 o prístupe verejnosti k dokumentom Európskeho parlamentu, Rady a Komisie

{SEK(2005) 1025}

ÚVOD

Nariadenie (ES) č. 1049/2001 o prístupe verejnosti k dokumentom Európskeho parlamentu, Rady a Komisie[1] uplatňované od 3. decembra 2001 uvádza v článku 17 ods. 1, že každá inštitúcia uverejňuje výročnú správu o predchádzajúcom roku. V tejto správe inštitúcie poukazujú na niekoľko prípadov, keď odmietli po podaní žiadosti dokumenty zverejniť a uvádzajú dôvody týchto zamietnutí. V správe sa musí tiež uvádzať počet citlivých dokumentov, ktorých referencie neboli zaznamenané vo verejnom registri dokumentov.

Táto správa za rok 2004 je treťou správou, ktorú takýmto spôsobom Komisia predložila uplatnením tohto ustanovenia.

Príloha k tejto správe obsahuje štatistické údaje o spracovávaní žiadostí o sprístupnenie. V súbore tabuliek sú uvedené číselné údaje o troch rokoch uplatňovania nariadenia, ktoré umožňujú sledovať vývoj vykonávania nariadenia. Je vhodné poznamenať, že štatistiky sa týkajú jedine žiadostí o sprístupnenie neuverejnených dokumentov a netýkajú sa ani vyžiadania už uverejneného dokumentu, ani žiadostí o informácie.

Príloha tiež obsahuje podrobnú analýzu žiadostí o sprístupnenie a uplatňovania výnimiek, ako aj prehľad sťažností predložených ombudsmanovi a opravné právne prostriedky.

[1] Ú. v. ES L 145, 31.5.2001, s. 43.

1. ŠPECIFICKÉ ČINNOSTI TÝKAJÚCE SA UPLATŇOVANIA NARIADENIA

1.1. Komisia prijala 30. januára 2004 správu o vykonávaní princípov nariadenia 1049/2001 ustanovenú v článku 17 ods. 2 tohto nariadenia.

1.2. Nariadenie 1049/2001 sa 1. októbra 2003 začalo uplatňovať v agentúrach Spoločenstva, ktoré už v tomto období existovali. Tieto agentúry prijali v priebehu roku 2004 pravidlá o uplatňovaní nariadenia. Vzhľadom na novovzniknuté agentúry je uplatňovanie nariadenia 1049/2001 systematicky stanovené v ustanovení zakladacej listiny.

1.3. Návrh Komisie o uplatňovaní ustanovení Aarhuského dohovoru o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a o prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia[2] v inštitúciách a orgánoch Spoločenstva, bol predmetom vyjadrenia stanoviska Európskeho parlamentu v prvom čítaní a politickej dohody v rámci Rady.

2. INFORMOVANIE VEREJNOSTI

2.1. Po rozšírení Európskej únie 1. mája 2004 bol register interných dokumentov Komisie prispôsobený pre dvadsať úradných jazykov. Konečné verzie série KOM, ako aj programy a zápisnice zo zasadaní Komisie sú priamo sprístupnené v plnom znení. Komisia pokračovala v technickom rozvoji registra, ktorý umožní priame sprístupnenie ostatných sérií dokumentov.

2.2. Príslušný register obsahujúci práce výborov, ktoré sa podieľajú na výkone výkonnej moci Komisie, dopĺňa od decembra 2003 register interných dokumentov. Obsahuje dokumenty týkajúce sa prác výborov predložených Európskemu parlamentu podľa ustanovení rozhodnutia prostredníctvom postupu nazývaného „komitológia“[3].

2.3. Príslušná internetová stránka „Transparencia a sprístupnenie dokumentov“ prístupná na serveri EUROPA zaznamenala v priebehu roka 2004 celkovo 1 384 108 konzultácií zistených podľa počtu vstupov na túto stránku, čo tvorí mesačný priemer 115 342 konzultácií a priemerný počet za pracovný deň 5 250 konzultácií. To zodpovedá trojnásobku v porovnaní s rokom 2003.

2.4. Jednotná brožúra troch inštitúcií uverejnená v roku 2004 vo vtedajších jedenástich úradných jazykoch Spoločenstva[4] bola uverejnená v deviatich nových jazykoch Spoločenstva. Tieto brožúry budú k dispozícii pri zastúpeniach, delegáciách, v informačných strediskách a sieťach.

2.5. Všetky tri inštitúcie pokračovali v štúdii realizovateľnosti týkajúcej sa zavedenia informačného nástroja v oblasti „práva, slobody, bezpečnosti“.

---

[2] KOM(2003) 622 konečná verzia

[3] Rozhodnutie z 28.6.1999, ktorým sa ustanovujú postupy pre výkon vykonávacích právomocí prenesených na Komisiu (1999/468/ES), Ú. v. ES L 184, 17.7.1999, s. 23

[4] Číslo katalógu KA-41-01-187-FR-C ISBN 92-894-1904-0

3. SPOLUPRÁCA S OSTATNÝMI INŠTITÚCIAMI A ČLENSKÝMI ŠTÁTMI

3.1. Medziinštitucionálna komisia ustanovená v článku 5 ods. 2 nariadenia nezasadala v priebehu roka 2004 na politickej úrovni. Avšak útvary zodpovedajúce za uplatňovanie nariadenia 1049/2001 v rámci generálnych sekretariátov Európskeho parlamentu, Rady a Komisie, pokračovali vo výmene informácií a skúseností s cieľom určiť najlepšie praktiky a zabezpečiť jednotné uplatňovanie nariadenia.

3.2. Holandské predsedníctvo zorganizovalo 25. a 26. novembra v Haagu druhé zasadanie zamerané na transparenciu v Európe s cieľom zostaviť prvú bilanciu o uplatňovaní nariadenia 1049/2001 v období rozšírenia o desať nových členských štátov.

4. ANALÝZA ŽIADOSTÍ O SPRÍSTUPNENIE

4.1. V priebehu predchádzajúceho roka bola potvrdená tendencia stále narastajúceho počtu žiadostí pozorovaná od prijatia nariadenia:

– od roku 2002 do 2003 počet pôvodných žiadostí vzrástol z 991 na 1523, t. j. 53,7 % zvýšenie;

– v roku 2004 bolo zaznamenaných 2600 pôvodných žiadostí, t. j. o 1077 žiadostí viac v porovnaní s rokom 2003, čo predstavuje 70,72 % zvýšenie.

4.2. Zvýšenie je nižšie vzhľadom na potvrdené žiadosti:

– od roku 2002 do 2003 ich počet vzrástol z 96 na 143, t. j. 48,96 % zvýšenie;

– v roku 2004 sa počet potvrdených žiadostí zvýšil na 162, t. j. o 19 žiadostí viac v porovnaní s rokom 2003, čo predstavuje 13,29 % zvýšenie.

4.3. Rozdelenie žiadostí podľa záujmových oblastí ostalo v značnej miere totožné s tým, aké bolo pozorované v priebehu predchádzajúcich rokov. Oblasti konkurencieschopnosti, cla, nepriamych daní, vnútorného trhu a životného prostredia naďalej vyvolávajú najrozsiahlejší záujem, predstavujúc celkovo 40 % žiadostí.

4.4. V rozdelení žiadostí podľa sociálno-profesionálnych kategórií nedošlo k významným zmenám. Rôzne záujmové skupiny, MVO a podniky predstavujú viac ako tretinu žiadostí.

4.5. Viac ako tretina žiadostí (26,42 %) je podávaná osobami alebo organizáciami so sídlom v Belgicku kvôli veľkému počtu nadnárodných podnikov, medzinárodných advokátskych kancelárií a združení alebo MVO pôsobiacich na európskej úrovni a s kanceláriou v Bruseli. Väčšina žiadostí pochádza okrem iného z Nemecka, Talianska, Francúzska, Belgicka, zo Spojeného kráľovstva, Španielska a z Holandska, ktoré predstavujú celkovo viac ako polovicu žiadostí. Počet žiadostí pochádzajúcich z nových členských štátov je nízky (4,31 %).

5. UPLATŇOVANIE VÝNIMIEK TÝKAJÚCICH SA PRÁVA NA PRÍSTUP

5.1. Percento kladných odpovedí sa v počiatočnom štádiu žiadostí nachádza na rovnakej úrovni ako v roku 2003 znížením zo 69,31 % na 68,19 %. V 64,8 % prípadov bol dokument úplne sprístupnený a v 3,39 % prípadov bol povolený čiastočný prístup k žiadaným dokumentom.

Percento kladných odpovedí nezahŕňa veľký počet žiadostí o sprístupnení týkajúcich sa už sprístupnených dokumentov (takmer jedna žiadosť z piatich). Okrem iného je potrebné poznamenať, že približne v 2 % prípadov sa žiadosť týkala neexistujúceho dokumentu.

5.2. Percento potvrdení počiatočných rozhodnutí je poznamenané veľkým zvýšením zo 61,57 % na 73,21 % prípadov.

Percento celkovo kladných odpovedí po počiatočnom zamietnutí sa znížil z 30,13 % na 9,09 %. Avšak percento rozhodnutí, ktorými bol povolený čiastočný prístup po počiatočnom zamietnutí, sa viac ako zdvojnásobil z 8,29 % na 17,7 %.

Po spracovaní žiadostí miera kladných odpovedí predstavuje 70 % (oproti 72,82 % v roku 2003); V 65,45 % prípadov boli dokumenty úplne sprístupnené a v 4,58 % prípadov bol povolený čiastočný prístup.

5.3. V počiatočnom štádiu hlavná príčina zamietnutia spočíva v ochrane cieľa činností inšpekcie, vyšetrovania a auditu (článku 4 ods. 2 tretia zarážka), aj keď percento odmietnutí založených na tejto výnimke svedčí o miernom poklese z 37,55 % na 31,81 %. Vo väčšine prípadov ide o žiadosti o sprístupnenie výziev, odôvodnených stanovísk alebo iných dokumentov týkajúcich sa neuzavretých konaní o porušení alebo vyšetrovaní v oblasti politiky konkurencieschopnosti.

Druhá príčina zamietnutí sa týka ochrany rozhodovacieho postupu Komisie (článok 4 ods. 3). Percento zamietnutí zakladajúcich sa na tejto výnimke sa zvýšil z 20,92 % na 25,44 %.

5.4. Hlavné príčiny, ktoré potvrdzujú zamietnutie prístupu sú rovnaké ako v počiatočnom štádiu.

– ochrana cieľa činností vyšetrovania (26,32 %);

– ochrana rozhodovacieho postupu (21,75 %).

Okrem iného je potrebné poznamenať, že ochrana obchodných záujmov bola dôvodom oveľa väčšieho počtu zamietnutí v potvrdzujúcom štádiu ako v roku 2003 a že sa tento počet zvýšil z 11,87 % na 15,79 %. Percento zamietnutí zakladajúcich sa na tejto výnimke je oveľa väčšie ako v počiatočnom štádiu (8,33 %).

6. SŤAŽNOSTI PREDLOŽENÉ EURÓPSKEMU OMBUDSMANOVI

6.1. V priebehu roka 2004 ombudsman uzavrel trinásť prípadov sťažností podaných proti Komisii týkajúcich sa zamietnutia prístupu k dokumentom. V piatich prípadoch ombudsman dospel k záveru, že nešlo o nesprávny úradný postup. V piatich prípadoch bol spor vyriešený zmierom alebo bol medzičasom vyriešený. K trom sťažnostiam sa ombudsman vyjadril kriticky.

6.2. V priebehu roka 2004 bolo ombudsmanovi predložených jedenásť nových sťažností. Štyri z nich sa týkajú zamietnutia prístupu k dokumentom vytvorených alebo prijatých v rámci konania o porušení (výzvy, odôvodnené stanoviská, odpovede členských štátov).

7. OPRAVNÉ PRÁVNE PROSTRIEDKY

7.1. Súd prvého stupňa vyniesol dva rozsudky, ktorými zamietol odvolanie proti rozhodnutiu o zamietnutí prístupu k dokumentom. Okrem iného zrušením rozsudku Súdu prvého stupňa Súdny dvor zrušil záporné rozhodnutie Rady a Komisie.

- Rozsudok Súdu prvého stupňa z 23. novembra 2004, vec T-84/03, Turco vs. Rada
- Rozsudok Súdu prvého stupňa z 30. novembra 2004, vec T-168/02, Internationaler Tierschutzfonds vs. Komisia
- Rozsudok Súdneho dvora z 22. januára 2004, vec C-353/01 P, Mattila vs. Rada a Komisia

7.2. Deväť nových opravných prostriedkov bolo v roku 2004 vypracovaných proti rozhodnutiam Komisie uplatňujúc nariadenie 1049/2001:

- Association de la Presse internationale vs. Komisia, vec T-36/04
- Bavarian Lager vs. Komisia, vec T-194/04
- Co-Frutta vs. Komisia, vec T-446/04
- Franchet-Byk vs. Komisia, vec T-70/04
- Port Support Customs Agency vs. Komisia, vec T-319/04
- Terezakis vs. Komisia, vec T-380/04
- Ultradent vs. Komisia, vec T-237/04
- UPS vs. Komisia, vec T-284/04
- Valero Jordana vs. Komisia, vec T-161/04

8. ZÁVERY

Rastúci záujem verejnosti o prístup k neuverejneným dokumentom Komisie sa potvrdil v priebehu roka 2004. Rovnako ako počas predchádzajúcich rokov žiadosti vo väčšine (viac ako 40%) pochádzajú z podnikov, MVO, advokátskych kancelárií alebo rôznych záujmových skupín.

Z analýzy žiadostí o sprístupnenie všeobecne vyplýva, že veľký podiel sa týka činností Komisie v oblasti kontroly uplatňovania práva Spoločenstva. Vo väčšine prípadov sú tieto žiadosti o sprístupnenie vykonávané s cieľom získať dokumenty, ktoré by mohli podporiť pozíciu žiadateľa v súvislosti so sťažnosťou, napr. čo sa týka predpokladaného porušenia práva Spoločenstva alebo v súvislosti s administratívnymi alebo opravnými právnymi prostriedkami. Je potrebné poznamenať, že tieto žiadosti sa vo všeobecnosti týkajú veľkého množstva dokumentov a že rozbor žiadaných dokumentov si vyžaduje množstvo administratívnej práce.

Najčastejšie uvádzané príčiny zamietnutia vyplývajú z ochrany týchto záujmov: ciele vyšetrovania, obchodné záujmy podnikov a rozhodovacie postupy Komisie. Táto posledná výnimka je viac uvádzaná v súvislosti s ochranou prijímania rozhodnutí individuálneho dosahu než v súvislosti s legislatívnym postupom. V legislatívnej oblasti existuje tendencia sprístupniť verejnosti čo najviac dokumentov bez žiadosti o sprístupnenie.

Počet predložených sťažností ombudsmanovi vzhľadom na uplatňovanie nariadenia 1049/2001 ostáva bezo zmeny napriek zvýšeniu počtu žiadostí. Vo väčšine prípadov ombudsman buď dospel k záveru, že nešlo o nesprávny úradný postup, alebo skonštatoval, že prípad bol vyriešený k plnej spokojnosti sťažovateľa.

Súd prvého stupňa potvrdil význam pojmu výnimka týkajúci sa spôsobilosti členských štátov postaviť sa proti sprístupneniu dokumentov, ktoré postúpili Komisii.